

INFORMÁCIA O PRIEBEHU A VÝSLEDKOV VIDEOKONFERENCIE ČLENOV EURÓPSKEJ RADY V DŇOCH 25. A 26. FEBRUÁRA 2021

V dňoch **25. a 26. februára 2021** sa uskutočnila videokonferencia členov Európskej rady. Slovenskú republiku zastupoval **predseda vlády SR Igor Matovič**.

1. ZHRNUTIE

Témami zasadnutia boli **boj proti pandémie ochorenia COVID-19**, zlepšenie spolupráce pri zvládání **budúcich kríz v oblasti verejného zdravia, bezpečnosť a obrana a vzťahy EÚ s Južným susedstvom**. Výsledkom rokovaní bolo prijatie **spoločného vyhlásenia členov Európskej rady**.

V rámci kľúčového bodu - boj s pandémiou ochorenia COVID-19 a zlepšenie koordinácie v oblasti zdravia - sa diskusia týkala piatich bodov. Prvým bola **otázka vakcín**, v rámci ktorej predseda Európskej rady spoločne s predsedníčkou Európskej komisie potvrdili **pokračovanie v tlaku na výrobcov** za účelom dodržania zakontrahovaných dodávok vakcín. Európska komisia informovala lídrov o vytvorení **pracovnej skupiny** pod vedením eurokomisára T. Bretona za účelom **navýšenia výroby vakcín** a požiadala členské štáty o spoluprácu a **ponuku vhodných lokalít**. Druhým bodom bola **otázka nových vírusových mutácií**, v rámci ktorého Európska komisia predstavila spustenie platformy s názvom HERA inkubátor, čo väčšina lídrov uvítala. Treťou oblasťou diskusie bola **otázka zavádzania hraničných opatrení**, ktorá zatiaľ nevyriešila dilemu pri hľadaní **rovnováhy v nastavení reštrikcií s hladkým fungovaním vnútorného trhu**. V štvrtej otázke zavedenia **vakcinačných certifikátov** sa aj naďalej ukázal rozdielny pohľad členských štátov na prípravu ich zavádzania. Predsedníčka Európskej komisie v tejto súvislosti podčiarkla potrebu nastavenia **národných zdravotných systémov** v nadväznosti na **dohodu o minimálnej databáze údajov**. V piatej otázke **solidarity s tretími krajinami** diskusia lídrov ukázala, že **systematické zdieľanie prebytku objednaných vakcín s tretími krajinami** bude, kvôli ich pomalému dodávaniu zo strany výrobcov, **možné až v postupných krokoch**. V súčasnosti je gestom solidarity Európskej únie vyčlenenie veľkého objemu financií pre **nástroj COVAX**, pričom panovala zhoda na tom, že je nevyhnutné zlepšiť **vizibilitu** tejto pomoci.

Na **druhý deň** lídri pokračovali v rokovaní diskusiou k **bezpečnosti a obrane**, na časti ktorej bol prítomný aj **generálny tajomník NATO J. Stoltenberg**. Lídri **privítali prípravu Strategického kompasu EÚ** a podporili **obnovu a prehĺbenie transatlantických vzťahov** v kontexte **pozitívnych signálov** od nového amerického prezidenta **J. Bidena**. Napriek tomu, že niektoré členské štáty vyzývali na **posilnenie strategickej autonómie EÚ**, lídri v prevažnej miere vyjadrovali podporu úlohe **NATO ako kľúčového bezpečnostného partnera EÚ** a strategickému prístupu pri **hľadaní nových partnerov** s podobnými záujmami. V diskusii zaznievali tiež hlasy za nadviazanie **úzkej bezpečnostnej spolupráce so Spojeným kráľovstvom**.

Diskusie k **Južnému susedstvu** mala prevažne **konsenzuálny charakter**. Zazneli výzvy na **prehĺbenie partnerstva** s krajinami tohto regiónu. **Spolupráca** predovšetkým v oblasti **migrácie**, konkrétne pri **návratoch a readmisiách nelegálnych migrantov**, bola viacerými členskými štátmi označená za **prioritný záujem EÚ** smerom ku krajinám regiónu. Usporiadanie **samitu EÚ a krajín Južného susedstva** bolo požadované predovšetkým členskými štátmi z južnej geografickej časti EÚ a v tomto kontexte bolo poukazované na **pravidelne sa konajúce samity EÚ s krajinami Východného partnerstva**.

2. PRIEBEH ROKOVANÍ

Na úvod rokovania 25. februára lídri členských štátov EÚ **odsúdili útok na delegáciu**, ktorá cestovala v rámci Svetového potravinového programu na kontrolnú návštevu v teréne na východe **Konžskej demokratickej republiky**. Vyjadrili **úprimnú sústrasť Taliansku i rodinám obetí**. Nasledoval tradičný prejav **predseda Európskeho parlamentu D. Sassoliho**, v rámci ktorého priblížil **pozície Európskeho parlamentu k témam zasadnutia**.

COVID-19 a zdravie

Predseda Európskej Ch. Michel potvrdil pokračovanie tlaku na výrobcov kvôli dodržiavaniu zakontrahovaných dodávok vakcín a **ocenil vytvorenie pracovnej skupiny** pod vedením komisára T. Bretona. V tejto súvislosti požiadal členské štáty o spoluprácu a ponuku vhodných lokalít. V problematike **nových mutácií** uviedol, že odpoveďou na ich výskyt bolo predstavenie **inkubátora HERA**, ktorého implementácia pomôže **výrazne zlepšiť pripravenosť na súčasné a budúce biologické hrozby**. Za kľúčové prvky označil zvýšenie sekvenovania vzoriek vírusov a autorizáciu nových vakcín adaptovaných na nové mutácie. Vyzval na **zachovávanie konceptu zelených pruhov**, ktoré umožňujú plynulosť dodávateľských reťazcov a dodávok nevyhnutných tovarov. V kontexte **vakcinačných certifikátov** uviedol, že okrem politického rámca bude potrebné dokončiť prácu na technických a praktických detailoch ich zavedenia. Podčiarkol globálny rozmer pandémie a **vyzval na poskytnutie vakcín tretím krajinám** a to aj napriek ich dočasnému nedostatku pre členské štáty.

Predsedníčka Európskej komisie U. von der Leyenová prezentovala úspešnosť **spoločného postupu obstarávania vakcín**. Uviedla, že **individuálne snahy** by vo vysoko konkurenčnom prostredí nezaistili najmä pre **menšie členské štáty prístup k vakcínam**. Uznala prvotné meškania dodávok no **optimisticky** sa vyjadrila k **vývoju plnenia objednávok od výrobcov na nasledujúce mesiace**. Novým pozitívnym elementom budú čoskoro vakcíny spoločnosti Johnson&Johnson. Predstavila prácu **pracovnej skupiny pod vedením komisára T. Bretona** a informovala o úspešnom **vybudovaní produkčných kapacít v Nemecku a Belgicku**. V otázke **vakcinačných certifikátov**, podčiarkla **potrebu nastavenia národných zdravotníckych systémov**, v nadväznosti na **dohodu o minimálnom datasete údajov**.

Vysoký predstaviteľ EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku J. Borrell vo svojom príspevku osobitne zdôraznil **geopolitický rozmer solidarity poskytnutia vakcín tretím krajinám**. Podčiarkol aj potrebu čeliť dezinformáciám voči prístupu Európskej únii, na čo možno využiť delegácie Európskej únie v príslušných krajinách.

V diskusiách väčšina lídrov uznala **správnosť spoločnej vakcinačnej stratégie**, napriek počiatočným ťažkostiam s dodávkami. Podotkli však naďalej potrebu zabezpečiť tlak na výrobcov a distribúciu vakcín, a zároveň zrýchliť tempo ich schvaľovania v Európskej únii. Kľúčom k zvýšeniu dodávok a distribúcie je **transparentnosť procesov**. V tejto súvislosti sa väčšina lídrov vyjadrila v prospech **obmedzenia exportu vakcín z Európskej únie**, aby boli zabezpečené pre členské štáty EÚ. V kontexte nových mutácií drvivá väčšina lídrov privítala Oznámenie **Európskej komisie o inkubátore HERA**, pričom zdôraznila potrebu zintenzívniť sekvenovanie a nutnosť zabezpečiť nebyrokratické prostredie pre rýchlu adaptáciu vakcín na nové mutácie.

Debata o **vakcinačných certifikátoch** sformovala členské štáty do dvoch blokov. Na jednej strane **skupina členských štátov podporila čo najskoršie zavedenie certifikátov**, najneskôr do začiatku letnej sezóny. Na druhej strane iná **skupina členských štátov zastávala názor opatrnosti až odmietania** z dôvodu možnej diskriminácie časti obyvateľov a presadzovala počkať do momentu, keď bude vyššia úroveň zaočkovanosti. Vakcinačné **certifikáty pre zdravotníckych pracovníkov** však skeptickejšia skupina akceptovala.

Druhá dilema medzi lídrami sa sformovala okolo otázky **nájdenia rovnováhy medzi ochranou vnútorných hraníc pred zavedením nových mutácií** a požiadavkou zachovania **voľného toku tovarov v rámci jednotného trhu spolu s pohybom cezhraničných pracovníkov**. Niektoré členské štáty uviedli, že cezhraniční pracovníci sú kľúčoví pre chod ekonomík, ako aj zdravotných systémov. K problematike **solidarity poskytnutia vakcín tretím krajinám** zaznievali výzvy na potrebu okamžitej reakcie na aktivity Číny a Ruska.

Predseda vlády SR I. Matovič vo svojom vystúpení prezentoval **ťažké dopady súčasnej pandemickej situácie v SR**. Podotkol dominanciu britskej mutácie, ktorá spôsobuje zvýšenie hospitalizácií a rekordnú úmrtnosť obyvateľov napriek celkovému poklesu prípadov. **Podľakoval partnerom za poskytnutie pomoci** formou zdravotníckeho personálu a kapacít a zároveň ich požiadal **o pomoc zapožičania vakcín** v rámci mechanizmu SOS, ktorý na našu žiadosť už spustila Európska komisia. Podporil **zachovanie zelených pruhov v Európskej únii**, zvýšenie výrobných kapacít a zrýchlenie distribúcie vakcín. Informoval, že kvôli mimoriadne ťažkej situácii bude SR musieť hľadať riešenia ako **okamžite zabezpečiť zvýšenie vakcinácie obyvateľov**. Podporil **koncept digitálnych covid certifikátov**, ktoré by zahŕňali aj históriu testovania a prekonané prípady COVID-19. V tejto súvislosti uviedol, že EÚ má šancu prvýkrát vo svojej histórii vytvoriť spoločný dokument pre svojich obyvateľov, ktorý by bol symbolom ich slobody. V súvislosti so správami o **vyššej účinnosti vakcín**, v prípade ak je druhá dávka podaná neskôr, **požiadal Európsku komisiu o expertné preverenie**. V prípade potvrdenia by tento fakt **významne umožnil zrýchliť tempo očkovania**.

Bezpečnosť a obrana

Na úvod diskusie 26. februára k **bezpečnosti a obrane** informoval **generálny tajomník NATO J. Stoltenberg** o aktivitách aliancie v boji proti pandémie ochorenia COVID-19. Úlohou NATO je, aby sa **zdravotná kríza nezmenila na krízu bezpečnostnú**. Pripomenul však aj ostatné výzvy ako **destabilizačné správanie Ruska a Číny, kybernetické a hybridné hrozby alebo bezpečnostné následky klimatických zmien**, ktoré ani Amerika ani Európa **nezvládnu adresovať samy**. Je potrebné, aby sa pri tvorbe **Nového strategického konceptu pre NATO a Strategického kompasu EÚ** postupovalo **koordinovane**. Privítal ďalšie **ambície na prehĺbenie EÚ-NATO spolupráce**.

Vysokých predstaviteľ EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku J. Borrell sa jasne **vyсловil za to, že EÚ má konať s partnermi vždy, keď je to možné, a autonómne, keď je to nevyhnutné**. **Jednota EÚ podľa neho nenahradí jednotu NATO**. Prvý **návrh Strategického kompasu EÚ** bude predložený v **novembri 2021** s cieľom jeho **prijatia v marci 2022**. Bude mať **4 dimenzie** – krízový manažment, odolnosť, kapacity a partnerstvá.

Predsedníčka Európskej komisie U. von der Leyenová reflektovala vývoj iniciatív EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany. Nevýhoda, aj nákladová, spočívajúca vo **fragmentácii obranných kapacít EÚ** bola adresovaná zriadením **PESCO**. Na **investície do obranného výskumu a vývoja** je k dispozícii **Európsky obranný fond (EDF)**. Minulý týždeň bol pripravený **akčný plán**, ktorý má za úlohu **nasmerovať investície z EDF do prioritných oblastí**, za ktoré boli označené **vesmírne komunikačné a dopravné systémy**. Úlohu EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany označila za **komplementárnu**.

Počas **diskusie vo formáte EÚ27** lídri **privítali prípravu Strategického kompasu** a príležitosť na **obnovu a prehĺbenie transatlantických vzťahov** po nástupe nového amerického prezidenta J. Bidena. V línii dlhodobých národných pozícií sa v diskusii objavovali hlasy volajúce po **posilnení obranných kapacít EÚ**, aj vzhľadom na **nečlenstvo niektorých členských štátov EÚ v NATO**, až smerom k **strategickej autonómii**, no jasne dominovali výzvy na **prehĺbenie partnerstva s NATO a strategickému prístupu k hľadaniu partnerov**

s rovnakými záujmami. Zaznievali aj konkrétne výzvy na nadviazanie **úzkej bezpečnostnej spolupráce so Spojeným kráľovstvom**.

Južné susedstvo

Diskusia k **Južnému susedstvu** bola bez prekvapivých momentov. **J. Borrell** prostredníctvom rôznych **demografických a ekonomických ukazovateľov** poukázal na **dôležitosť konať**. Navrhol usporiadať **samit s krajinami Južného susedstva**, ktorý by mal byť obdobou samitu s krajinami Východného partnerstva. **Južné krídlo členských štátov** jasne **podporilo cieľ prehĺbenia partnerstva EÚ a krajín Južného susedstva**. Vystupujúci lídri okrem toho zdôraznili hlavne tému **migrácie** a potrebu dosiahnutia **konštruktívnej spolupráce** krajín Južného susedstva pri **návratoch a readmisiách nelegálnych migrantov** aj formou **podmienenosti pomoci EÚ**. **U. von der Leyenová** pripomenula, že **Nový pakt o migrácii a azyle** sa touto problematikou zaoberá a skúma možnosti prepojenia koordinácie návratov s aktivitami pod hlavičkou **Team Europe**. V Rade EÚ už je **Správa Európskej komisie k návratom a readmisiám**, ktorá ponúka **zaujímavé detaily**. Niektoré členské štáty poukázali na potrebu **vyváženého prístupu k susedstvu**. Zaznela výzva smerom k Európskej komisii na predloženie **plánu hospodárskej podpory** pre demokratické **Bielorusko** ešte do **marcovej Európskej rady**.

3. HLAVNÉ VÝSLEDKY SAMITU

Hlavným výsledkom videokonferencie členov Európskej rady v dňoch 25. a 26. februára 2021 je **Spoločné vyhlásenie členov Európskej rady**, ktorého plné znenie tvorí prílohu tohto materiálu. Jeho najdôležitejšie elementy možno zhrnúť nasledovne:

COVID-19

- Lídri EÚ sú odhodlaní pokračovať v spolupráci a koordinácii krokov v boji proti pandémie a jej dôsledkom. Je preto potrebné **zachovávať prísne obmedzenia a zároveň zintenzívniť úsilie o urýchlenie dodávok vakcín**.
- Musí sa **zabezpečiť neobmedzený tok tovaru a služieb v rámci jednotného trhu**, a to aj využívaním **zelených jazdných pruhov**.
- Lídri EÚ vyzývajú, aby sa pokračovalo v práci na **spoločnej koncepcii osvedčení o očkovaní**, pričom lídri sa k tejto otázke ešte vrátia v marci tohto roku.
- V EÚ sa musí naliehavo **urýchliť povoľovanie, výrobu a distribúciu vakcín, ako aj vakcináciu**. Taktiež sa musí posilniť kapacita v oblasti dohľadu a detekcie s cieľom čo najskôr **identifikovať varianty**, aby bolo možné **kontrolovať ich šírenie**.
- Lídri EÚ opätovne **potvrdzujú solidaritu s tretími krajinami** a zdôrazňuje odhodlanosť **zintenzívniť globálnu reakciu na pandémiu**. Naďalej sú odhodlaní na základe spoločných zásad zlepšovať prístup k vakcínam pre prioritné skupiny v susedstve EÚ aj mimo neho a podporovať **globálny prístup prostredníctvom nástroja COVAX**.

Zdravie

- V súlade s právomocami Únie stanovenými v zmluvách sa bude **pracovať na zlepšení koordinácie na úrovni EÚ** s cieľom zabezpečiť **lepšiu prevenciu, pripravenosť a reakciu v prípade** budúcich zdravotných núdzových situácií.
- Členovia Európskej rady **vyzvali Komisiu, aby do júna 2021 predložila správu o doterajších skúsenostiach** nadobudnutých počas **pandémie COVID-19**. Táto správa by sa mala okrem iného zaoberať výmenou informácií, koordináciou, komunikáciou a spoločným verejným obstarávaním, ako aj **otázkou, ako zabezpečiť primerané výrobné kapacity v EÚ a vybudovať strategické rezervy**.
- EÚ je **odhodlaná presadzovať globálnu zdravotnú bezpečnosť**, aj posilnením **Svetovej zdravotníckej organizácie** a prácou na medzinárodnej zmluve o pandémiách v jej rámci. V tejto súvislosti so záujmom **očakáva celosvetový samit skupiny G20 o zdraví**.

Bezpečnosť a obrana

- EÚ je naďalej odhodlaná vykonávať **strategický program na roky 2019 až 2024** tým, že bude dôslednejšie realizovať svoje strategické smerovanie a posilňovať **kapacity autonómneho postupu EÚ**.
- EÚ bude úzko **spolupracovať s NATO** pri plnom dodržiavaní zásad, ktoré sú stanovené v zmluvách, ako aj zásad, na ktorých sa dohodla Európska rada, a posilňovať **partnerstvá s OSN a kľúčovými regionálnymi partnermi**.
- Členovia Európskej rady sa **tešia na spoluprácu s novou vládou Spojených štátov amerických** na silnej a ambiciózne transatlantickej agende, ktorej súčasťou je aj úzky dialóg o bezpečnosti a obrane.
- Vysoký predstaviteľ a členské štáty boli vyzvané, aby s využitím celého súboru nástrojov EÚ spoločne pokračovali v práci na **Strategickom kompase**, aby ho bolo možné **prijat' do marca 2022**.

Južné susedstvo

- Rada EÚ bola vyzvaná, aby sa zaoberala **vykonávaním spoločného oznámenia Európskej komisie a vysokého predstaviteľa o obnovenom a posilnenom partnerstve s Južným susedstvom** s cieľom riešiť spoločné výzvy a využívať spoločné príležitosti prostredníctvom posilnenej spolupráce.

4. HODNOTENIE, ODPORÚČANIA A ĎALŠIE KROKY

Diskusia v rámci tém COVID-19 a zdravia ukázala zotrvávanie rozdielnych pohľadov krajín na niektoré dôležité elementy spoločnej vakcinačnej stratégie, ktoré sú kľúčové aj pre SR. Ide predovšetkým o otázky **vakcinačných certifikátov a reštrikcií pohybu pri prechode vnútorných hraníc EÚ**. Napriek predošlým negatívnym signálom o perspektíve zavedenia **vakcinačných certifikátov** je možné konštatovať, že táto téma má potenciál na úspech, dokonca je zrejmý nárast **počtu členských štátov, ktoré začali vystupovať za ich zavedenie**. **Otázka bude zaradená do programu nasledujúceho zasadnutia Európskej rady**, v marci

2021. Nakoľko sa **nenašla zhoda lídrov na jednotnom postupe zrušiť reštrikčné opatrenia na vnútorných hraniciach** a prísľub o krátkodobom trvaní reštrikcií ostáva vágny.

SR sa pridalo k výzvam členských štátov a iniciatívam na **zvýšenie výrobných kapacít a zrýchlenie distribúcie vakcín, sekvenovania** vzoriek vírusu a **zefektívnenia schvaľovania nových vakcín** a ich nových verzií, adaptovaných na nové mutácie. Aktívne zaznel slovenský návrh na preskúmanie možností zrýchlenia tempa očkovania, prostredníctvom oddialenia podávania druhej dávky vakcín, ak by vhodnosť postupu potvrdila expertíza.

Diskusia o **budúcom smerovaní EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany** ukázala **rozdielne predstavy** jednotlivých členských štátov. Najdiskutovanejšou záležitosťou je snaha niektorých členských štátov o aplikáciu konceptu **strategickej autonómie EÚ** aj v tejto oblasti. Argumentom jej zástancov je aj skúsenosť vyplývajúca z obdobia predchádzajúcej americkej administratívy, ktorá ukázala, že **garancia európskej bezpečnosti** zo strany **transatlantických partnerov nemusí byť automatická**. Slovenská republika spolu s väčšinou členských krajín zdôrazňuje potrebu **strategického prístupu k partnerstvám, prehĺbenia spolupráce medzi EÚ a NATO** a autonómneho postupu EÚ len v prípade, že postup s partnermi nie je možný. Poukazovať vo zvýšenej miere na potrebu strategickej autonómie EÚ v časoch, keď **nová americká administratíva jasne deklaruje otvorenosť pre prehĺbenie transatlantickej spolupráce s EÚ**, ako aj **spolupráce v rámci NATO**, môže byť partnermi chápané ako **nejednoznačný signál**.

Preferencia jednotlivých **geografických častí EÚ** pre príslušné s nimi **susediace časti európskeho susedstva** sa **potvrdila** aj v diskusii k Južnému susedstvu. Výrazná podpora **prehĺbenia vzťahov** a dôslednej **implementácie Novej agendy pre Stredomorie** zaznela od všetkých krajín **južného krídla EÚ**. Jedným z argumentov pre ideu **usporiadania samitu EÚ s krajinami Južného susedstva** bol aj odpočet samitov s Východným partnerstvom. V reakcii na to sa podľa očakávania objavil aj hlas z **východnej geografickej časti Európy**, ktorý poukázal na potrebu **rovnakej strategickej diskusie a angažmánu EÚ** v súvislosti s **Východným partnerstvom**.

V nadväznosti na **výsledky členov Európskej rady** boli sformulované nasledovné **odporúčania**:

COVID-19 a zdravie

- V prípade, že vakcinačné certifikáty **nebudú v konečnom štádiu zavedené plošne v EÚ**, zvážiť pripojenie k regionálnym iniciatívam, ak budú vytvorené.
- **Aktívne pokračovať** v ponúkaní **potenciálnej výrobnjej lokality vakcín v Šarišských Michaľanoch** a **zvýšiť kapacity pre sekvenovanie** vzoriek s cieľom rýchlej identifikácie prípadných nových mutácií.
- Z hľadiska prípravy marcovej Európskej rady pokračovať v politickom a diplomatickom úsilí, aby opatrenia na vnútorných hraniciach boli v súlade s princípmi **hladkého fungovania jednotného trhu**.

Bezpečnosť a obrana

- Podieľať sa na **príprave Strategického kompasu EÚ** s cieľom jeho **prijatia v marci 2022**, pričom osobitnú pozornosť venovať **partnerstvám EÚ**.

- Podporovať ďalšie **prehĺbenie strategického partnerstva EÚ-NATO**, osobitne v oblasti vojenskej mobility a pri zosúladovaní cieľov budovania obranných spôsobilostí.

Južné susedstvo

- Preskúmať možnosti **ekonomicko-investičného plánu**, pripravované resp. plánované aktivity a projekty, ktoré sa budú postupne realizovať z **alokovaného rozpočtu EÚ** (ENP) v rámci **Južného susedstva** a regionálnej kooperácie v oblastiach **energetiky, životného prostredia, výstavby a urbanizmu, rozvoja občianskej spoločnosti**.